

QAFQAZ TARİXİ

fənnin

PROQRAMI

Bakı – 2022

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL
NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN UNIVERSİTETİ**

QAFQAZ TARİXİ
(Ən qədim çağlardan bizim günlərədək)

050206 – Tarix

050113 – Tarix müəllimliyi

050211 – Regionşünaslıq (Qafqazşünaslıq)
ixtisasları üzrə bakalavr hazırlığı üçün

PROQRAM

Yenidən işlənmiş və tamamlanmış üçüncü nəşri

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Elmi-Metodiki Şurası «Tarix» bölməsinin
19.X.2006-cı il tarixli iclasının qərarı ilə
təsdiq edilmişdir (2 sayılı protokol).

Azərbaycan Universiteti İctimai elmlər
kafedrasının 29.VI.2022-ci il (13 sayılı
protokol) və Humanitar fənlər fakültəsinin
30.VI.2022-ci il tarixli iclasının (9 sayılı
protokol) qərarı ilə təsdiq edilmişdir

BAKİ – 2022

Tərtibçi: tarix elmləri doktoru, professor
QABİL ƏLİ oğlu ƏLİYEV

Redaktor: tarix elmləri doktoru,
prof. *İradə Hüseynova*

Rəyçilər: tarix elmləri doktoru
prof. *Qasim Hacıyev*
tarix elmləri doktoru,
prof. *Habil Məmmədov*

Əliyev Q.Ə. Qafqaz tarixi (Ən qədim çağlardan bizim günlərədək). Fənnin proqramı. Bakı, Azərbaycan Universiteti nəşriyyatı, 2022, 60 s.

Proqram universitetlərin Tarix, Tarix müəllimi və Qafqazşünaslıq ixtisasları üzrə bakalavr təhsili üçün nəzərdə tutulmuşdur. Proqramda Qafqaz tarixinin əsas problemləri qeyd olunmuş, hər dövr üzrə əsas qaynaqlar, zəruri tarixi ədəbiyyat göstərilmişdir. Proqramın sonunda kursun Tarix, Tarix müəllimi və Qafqazşünaslıq ixtisasları üzrə tədrisinə ayrılan saatlara uyğun olaraq mühazirə və praktik məşğələ mövzuları verilmişdir.

I nəşri, 2006

II nəşri, 2015

III nəşri, 2022

050206 – Tarix ixtisası üzrə bakalavr təhsili pilləsində Qafqaz tarixi fənninin tədrisinə ayrılan saatların mövzulara uyğun paylanması

Müharizələr:

1.	Fənnin mövzusu, əsas mənbələri və tarixşünaslığı	2 s.
2.	Qafqaz ən qədim çağlarda	2 s.
3.	Qafqazın qədim cəmiyyətləri və dövlətləri	2 s.
4.	Feodal münasibətlərinin yaranması və xüsusiyyətləri	2 s.
5.	Ərəb işğalları və ağalığına qarşı mübarizə	2 s.
6.	IX–XIII əsrin əvvəlində feodal dövlətləri. Gürcüstanın güclənməsi	2 s.
7.	Mongol yürüşləri və əsarətinə qarşı mübarizə	2 s.
8.	XIV əsrin II yarısı – XV əsrdə feodal dövlətləri	2 s.
9.	Qafqaz uğrunda Səfəvi-Osmanlı müharibələri	2 s.
10.	Qafqaz XVII əsrin II yarısı – XVIII əsrin I yarısında. Rusiya-Osmanlı rəqabəti. Nadirin yürüşləri	2 s.
11.	XVIII əsrin II yarısında Qafqaz dövlətləri. Rusiya işğallarına qarşı mübarizə. Şeyx Mənsur	2 s.
12.	Cənubi Qafqazın Rusiya tərəfindən işğalı	2 s.
13.	Şimali Qafqazda Rusiyanın müstəmləkəçilik siyasətinə qarşı mübarizə. Şeyx Şamil	2 s.
14.	Burjua islahatları və kapitalizmin inkişafı	2 s.
15.	Milli oyanış, siyasi partiya və təşkilatların yaranması	2 s.
16.	Qafqaz Birinci dünya müharibəsi və Fevral inqilabı dövründə	2 s.
17.	XIX XX əsrin əvvəllərində Qafqaz xalqlarının mədəniyyəti	2 s.
18.	Qafqaz 1917-1918-ci ilin əvvəllərində. Cənubi Qafqaz Komissarlığı və Seymi	2 s.
19.	Müstəqil dövlətlərin yaranması və qarşılıqlı münasibətləri	2 s.
20.	Qafqazın Sovet Rusiyası tərəfindən işğalı. Sovet rejiminin qurulması	2 s.
21.	1920-30-cu illərdə Qafqazda sosialist dəyişiklikləri	2 s.
22.	İkinci dünya müharibəsi və Qafqaz respublikaları. Türk-müsəlman xalqların deportasiyası	2 s.
23.	Qafqaz 1946-1890-cı illərdə	2 s.
24.	Qafqaz respublikalarında müstəqilliyin bərpası və Rusiyanın siyasəti	2 s.
25.	Cənubi Qafqazda milli münaqişələr	2 s.
26.	Şimali Qafqazda milli azadlıq mübarizəsi. Rus-çexen müharibələri	2 s.
27.	Qafqaz respublikalarının dünya birliyinə inteqrasiyası	2 s.
28.	Gürcüstan XXI əsrin ilk onilliklərində	2 s.
29.	Ermənistan XXI əsrin ilk onilliklərində	2 s.
30.	II Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın böyük qələbəsi	2 s.
Cəmi:		60 s.

Seminar məşğələləri:

1.	Qafqaz ən qədim çağlarda	2 s.
2.	Qafqazın qədim dövlətləri. «Böyük Ermənistan» məsələsi	2 s.
3.	Qafqaz uğrunda Bizans-Sasani rəqabəti. Türk axınları	2 s.
4.	Ərəb işğalları və ağalığına qarşı mübarizə	2 s.
5.	IX–XIII əsrin əvvəlində feodal dövlətləri. Gürcüstanın güclənməsi	2 s.
6.	Monqol yürüşləri və ağalığına qarşı mübarizə. Teymurun yürüşləri	2 s.
7.	Qafqaz uğrunda Səfəvi-Osmanlı müharibələri	2 s.
8.	XVIII əsrdə Rusiyanın Qafqaza soxulması. Şeyx Mənsur üsyanı	2 s.
9.	XIX əsrin I yarısında Rusiyanın Qafqazda işğalçılıq siyasətinə qarşı mübarizə. Şeyx Şamil	2 s.
10.	XIX əsrin sonu – XX əsrin əvvəlində siyasi partiya və təşkilatların yaranması. Erməni təşkilatlarının terrorçuluq fəaliyyəti	2 s.
11.	1918-1920-ci illərdə Qafqaz dövlətlərinin qarşılıqlı münasibətləri	2 s.
12.	Qafqazın Sovet Rusiyası tərəfindən işğalı. Sovet rejiminin qurulması	2 s.
13.	Qafqaz respublikalarında müstəqilliyin bərpası və Rusiyanın siyasəti	2 s.
14.	Müasir dövrdə Qafqazda milli münaqişələr	2 s.
15.	II Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın böyük qələbəsi	2 s.
Cəmi		30 s.

050211 – Regionsünashq (Qafqazsünashq) ixtisası üzrə bakalavr təhsili pilləsinin Qafqaz tarixinin tədrisinə ayrılan saatların mövzulara uyğun paylanması

Qədim dövr və Orta yüzilliklər üzrə:

Mühazirələr

1.	Fənnin mövzusu, vəzifələri, öyrənilməsi əhəmiyyəti	2 s.
2.	Qafqaz tarixinin tarixşünaslığı	2 s.
3.	Qafqaz tarixi üzrə əsas mənbələr	2 s.
4.	Daş dövrü abidələri	2 s.
5.	Ən qədim əkinçilik və sənətkarlıq mərkəzləri	2 s.
6.	İlkin tayfa birlikləri və dövlət qurumları	2 s.
7.	Assuriya və Urartu işğalları. Kimmerlər və iskitlər	2 s.
8.	Midiya və Əhəməni ağalığı dövrü	2 s.
9.	Qədim dövlətlər e.ə. IV – y.e.-nin ilk əsrlərində	2 s.
10.	Şimali Qafqaz və Qara dəniz sahili boyu e.ə. I minillikdə	2 s.
11.	Qədim cəmiyyətlərin ictimai quruluşu	2 s.
12.	Qafqaz xalqlarının qədim mədəniyyəti	2 s.
13.	Feodal münasibətlərinin yaranması.Qafqaz uğrunda Sasani-Bizans rəqabəti	2 s.
14.	IV-VII əsrlərdə Şimali Qafqazda etnik-siyasi proseslər	2 s.
15.	Xristianlığın yayılması. Mədəniyyətin inkişafı	2 s.
16.	Ərəb işğalları və ağalığına qarşı mübarizə	2 s.
17.	IX- XIII əsrin əvvəlində Qafqaz dövlətləri. Gürcüstanın güclənməsi	2 s.
18.	Monqol yürüşləri və əsarətinə qarşı mübarizə	2 s.
19.	Toxtamış və Teymurun yürüşləri. XV əsrdə Qafqazın vəziyyəti	2 s.

20.	Qafqaz uğrunda Səfəvi-Osmanlı müharibələri	2 s.
21.	Qafqaz XVII əsrin ortaları- XVIII əsrin birinci yarısında	2 s.
22.	Qafqaz XVIII əsrin ikinci yarısında. Şeyx Mənsur üsyanı	2 s.
23.	XIII-XVIII əsrlərdə Qafqaz xalqlarının mədəniyyəti	1 s.
Cəmi		45 s.

Seminar məşğələləri:

1.	Qafqaz ən qədim çağlarda	2 s.
2.	Qafqaz İskit, Midiya və Əhəməni imperiyaları dövründə	2 s.
3.	Gürcüstanın qədim dövlətləri	2 s.
4.	Qədim erməni tayfaları. «Böyük Ermənistan» məsələsi	2 s.
5.	Feodal münasibətlərinin yaranması və xüsusiyyətləri. Qafqaz uğrunda Sasani-Bizans rəqabəti	2 s.
6.	IV-VII əsrlərdə Şimali Qafqazda etnik-siyasi proseslər	2 s.
7.	Xristianlığın yayılması. Mədəniyyətin inkişafı	2 s.
8.	Ərəb işğalları və ağılığına qarşı mübarizə	2 s.
9.	IX- XIII əsrin əvvəlində Qafqaz dövlətləri. Gürcüstanın güclənməsi	2 s.
10.	Mönqol yürüşləri və əsarətinə qarşı mübarizə	2 s.
11.	Toxtamış və Teymurun yürüşləri. XV əsrdə Qafqazın vəziyyəti	2 s.
12.	Qafqaz uğrunda Səfəvi-Osmanlı müharibələri	2 s.
13.	Qafqaz XVII əsrin ortaları- XVIII əsrin birinci yarısında	2 s.
14.	Qafqaz XVIII əsrin ikinci yarısında. Şeyx Mənsur üsyanı	2 s.
15.	XIII-XVIII əsrlərdə Qafqaz xalqlarının mədəniyyəti	2 s.
Cəmi		30 s.

Yeni və müasir dövr

Mühazirələr:

1.	Cənubi Qafqazın Rusiya tərəfindən işğalı	2 s.
2.	Şimali Qafqazda dağlı xalqların azadlıq mübarizəsi. Şeyx Şamil	2 s.
3.	Burjua islahatları və kapitalizmin inkişafı	2 s.
4.	Milli oyanış, siyasi partiya və təşkilatların yaranması	2 s.
5.	Birinci dünya müharibəsi və Qafqaz	2 s.
6.	Müstəqil dövlətlərin yaranması və qarşılıqlı münasibətləri	2 s.
7.	Qafqazın Sovet Rusiyası tərəfindən işğalı. Sovet rejiminin qurulması	2 s.
8.	1920-30-cu illərdə Qafqazda sosialist dəyişiklikləri	2 s.
9.	İkinci dünya müharibəsi və Qafqaz respublikaları. Türk-müsəlman xalqların deportasiyası	2 s.
10.	Qafqaz 1946-1890-cı illərdə	2 s.
11.	Qafqaz respublikalarında müstəqilliyin bərpası və Rusiyanın siyasəti	2 s.
12.	Qafqazda milli münacişələr	2 s.
13.	Qafqaz respublikalarının dünya birliyinə inteqrasiyası	2 s.
14.	Qafqaz XXI əsrin ilk onilliklərində	2 s.
15.	II Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın böyük qələbəsi	2 s.
Cəmi		30 s.

Seminar məşğələləri:

1.	Cənubi Qafqazın Rusiya tərəfindən işğalı	2 s.
2.	Şimali Qafqazda dağlı xalqların azadlıq mübarizəsi. Şeyx Şamil	
3.	Burjua islahatları və kapitalizmin inkişafı	2 s.
4.	Milli oyanış, siyasi partiya və təşkilatların yaranması	2 s.
5.	Birinci dünya müharibəsi və Qafqaz	2 s.
6.	Müstəqil dövlətlərin yaranması və qarşılıqlı münasibətləri	2 s.
7.	Qafqazın Sovet Rusiyası tərəfindən işğalı. Sovet rejiminin qurulması	2 s.
8.	1920-30-cu illərdə Qafqazda sosialist dəyişiklikləri	2 s.
9.	İkinci dünya müharibəsi və Qafqaz respublikaları	2 s.
10.	Qafqaz 1946-1890-cı illərdə	2 s.
11.	Qafqaz respublikalarında müstəqilliyin bərpası və Rusiyanın siyasəti	2 s.
12.	Qafqazda milli münaqişələr	2 s.
13.	Qafqaz respublikalarının dünya birliyinə inteqrasiyası	2 s.
14.	Qafqaz XXI əsrin ilk onilliklərində	2 s.
15.	II Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın böyük qələbəsi	2 s.
Cəmi		30 s.